

Het voortgangsbericht informeert maandelijks raad, stafbureau en externe betrokkenen over de voortgang van lopende/afgeronde adviestrajecten van de Rli.

A. Voortgang lopende adviestrajecten

Sturen op brede welvaart in de praktijk van het leefomgevingsbeleid

Planning: zomer 2024

Commissievoorzitter: Pallas Agterberg

Contactpersoon: Douwe Wielenga douwe.wielenga@rli.nl

Hoe kan de rijksoverheid er voor zorgen dat in besluitvorming gericht wordt gestuurd op het behouden en verhogen van de 'brede welvaart', dus: rekening houden met economische, sociale en leefomgevingsaspecten, met huidige en toekomstige generaties, met de effecten elders in de wereld en met de verdeling tussen groepen burgers? Hoe kan het sturen op brede welvaart praktisch hanteerbaar worden gemaakt voor verschillende toepassingen en in verschillende situaties? En hoe kan daarbij de consistentie worden gewaarborgd?

De commissie wil ordening aanbrengen in het gesprek over brede welvaart en in de toepassing van verschillende instrumenten. Daarbij wordt theorie met praktijk verbonden en op basis daarvan gekomen tot aanbevelingen om te sturen op brede welvaart. Hoe kan bij besluitvorming een balans worden gevonden tussen alle relevante elementen van brede welvaart?

In de raadsvergadering van februari en de daarop volgende commissievergadering werd geconcludeerd dat de besproken redeneerlijn al veel houvast bood. Om de aanbevelingen en conclusies verder uit te diepen zijn er op 19 en 22 maart twee expertmeetings georganiseerd. Tijdens de eerste expertmeeting zijn de belemmeringen voor het sturen op brede welvaart op de schaal van de regio besproken. Duidelijk werd dat er al veel overlegtafels zijn op regionale schaal, maar dat coördinatie met het oog op brede welvaart tussen die tafels nog onvoldoende is geborgd. Tijdens de tweede expertmeeting stond het operationaliseren van de kapitalenbenadering centraal. Is dit een vruchtbare manier om te sturen op brede welvaart binnen de Rijksoverheid?

De volgende commissievergadering vindt plaats op 17 april. Daarin staan de aanbevelingen centraal en wordt de concepttekst van het advies besproken. De planning is erop gericht om het conceptadvies in de raadsvergadering van 16 mei te agenderen en het advies in juni in de raad vast te stellen.

Lees meer op: [Sturen op brede welvaart in de praktijk van het leefomgevingsbeleid \(rli.nl\)](https://www.rli.nl/sturen-op-brede-welvaart-in-de-praktijk-van-het-leefomgevingsbeleid)

Juridisering in de leefomgeving

Verwacht: in het voorjaar van 2024

Commissievoorzitter: Niels Koeman

Contactpersoon: Folmer de Haan f.w.dehaan@rli.nl

De Rli werkt aan een advies over de juridisering in de leefomgeving.

De hoofdvraag die in dit advies centraal staat is: op welke punten is juridisering problematisch en waarom?

De commissie bestaat uit Niels Koeman (raadslid en voorzitter), Hanna Tolsma (raadslid), Chris Backes (extern commissielid en hoogleraar Omgevingsrecht, Universiteit Utrecht), Eddy Bauw (extern commissielid en hoogleraar Privaatrecht en Rechtspleging, Universiteit Utrecht) en Nanke Verloof (universitair docent Planologie, Universiteit van Amsterdam).

Tijdens de commissievergadering van 21 maart is de laatste versie van het conceptadvies besproken en aangescherpt. Momenteel werkt de commissie en het projectteam aan de afronding van het advies.

Op 9 april wordt het conceptadvies besproken met directeur-generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving van JenV, Anneke van Dijk. Het advies wordt vastgesteld in de raadsvergadering van april.

Lees meer op: [Juridisering in de leefomgeving | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Klimaatadaptatie en ruimtelijke ordening

Verwacht: april 2024
Commissievoorzitter: Jan Jaap de Graeff
Contactpersoon: Luc Boot luc.boot@rli.nl

Welk ruimtelijk ordeningsbeleid is nodig om Nederland zo goed mogelijk voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering op de korte en langere termijn?

De adviescommissie heeft de maand maart gebruikt om een laatste hand te leggen aan het advies. Deze maand hebben onder meer twee referenten het concept-advies gelezen en hun feedback gegeven. Op 28 maart vond een gesprek plaats met de DG IenW over het advies. Tevens is er op 25 maart een gesprek geweest met medewerkers van de betrokken departementen waarin het concept-advies is besproken. De opbrengst hiervan, in combinatie met hetgeen is besproken in de laatste commissievergadering van 27 maart, wordt nu verwerkt richting de geplande vaststelling van het advies op 11 april a.s.

De laatste aanpassingen richten zich nu onder andere op de samenhang van het advies met de Omgevingswet, hoe de factor tijd beter benut kan worden in het kader van klimaatadaptatie en de concrete formuleringen van de aanbevelingen van de raad.

Zie ook: [Klimaatadaptatie en ruimtelijke ordening | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Systeemfalen in het leefomgevingsbeleid

Verwacht: tweede helft 2024
Commissievoorzitter: Jantine Kriens
Contactpersoon: Bart Swanenvleugel bart.swanenvleugel@rli.nl

Waardoor worden de grote problemen in de leefomgeving onvoldoende effectief opgelost? Welke fundamentele keuzes zijn nodig om dat wel te doen? Welke consequenties hebben die keuzes? Om welke vormen van organiseren en sturen vraagt dit en wat zijn daarbij de rollen van overheid, markt en samenleving?

De problemen op het gebied van de klimaat-, biodiversiteits- en grondstoffentransities en andere dossiers in de leefomgeving zijn al lange tijd bekend. Op tal van terreinen worden ook vorderingen gemaakt bij het oplossen daarvan, maar toch is het in veel belangrijke leefomgevingsdossiers tot op heden niet gelukt om de beoogde resultaten te halen of binnen bereik te brengen. Het is onzeker of alle ambities van het leefomgevingsbeleid daadwerkelijk waargemaakt worden. In het adviestraject 'Systeemfalen in het leefomgevingsbeleid' gaat de raad in op wat ervoor nodig is in het samenspel tussen overheid, markt en samenleving om doeltreffende oplossingen te vinden voor de grote leefomgevingsproblemen waarvoor ons land zich gesteld ziet.

Op 21 maart heeft de commissie het adviestraject hervat. In de komende periode worden twee gesprekstafels voorbereid rond de thema's 'woningtekort' en 'landbouwtransitie'. De gesprekstafels

hebben ten doel om de probleemanalyse te verdiepen en om oplossingsrichtingen te verkennen. Deze zullen in de tweede helft van mei plaatsvinden. In de komende weken vinden ook nog enkele interviews plaats, met hetzelfde oogmerk.

De commissieleden zijn: Jantine Kriens (commissievoorzitter), Yourai Mol, Krijn Poppe, Bernard ter Haar (extern commissielid).

Lees meer op: [Rli publiceert verkenning 'Systeempalen in het leefomgevingsbeleid: een probleemverkenning'](#)

Duurzaam bouwen

Verwacht: najaar 2024
Commissievoorzitter: Karin Sluis
Contactpersoon: Bas Waterhout bas.waterhout@rli.nl

Met dit advies wil de raad de overheid en de bouwketen helpen met het creëren van de juiste voorwaarden voor een omslag naar het gebruik van duurzame materialen voor de bouw van voldoende en betaalbare woningen.

De startnotitie duurzaam bouwen is in de raadsvergadering van 14 maart 2024 vastgesteld. Daarmee heeft de raad besloten over vraagstelling, afbakening en aanpak. De raad wil met dit advies de volgende vraag beantwoorden: Hoe kan de overheid de juiste voorwaarden creëren voor een omslag naar het gebruik van duurzame materialen voor de bouw van woningen?

Het advies gaat specifiek in op de materialentransitie die nodig is in de woningbouw. Hoewel er in de woningbouwsector draagvlak is om duurzamer te bouwen, komt een brede verduurzaming op het gebied van bouwmaterialen nog lastig van de grond. Voor nieuwbouwwoningen geldt dat deze vrijwel energie neutraal zijn in gebruik, maar dat de klimaat- en milieu impact van de woningbouw als zodanig desondanks nog groot is. De bouw als geheel is verantwoordelijk voor circa 50% van het grondstoffenverbruik, 30% van het zoetwaterverbruik, 40% van het energieverbruik en 35% van de CO₂-uitstoot in Nederland. De totale milieukosten van het materiaalgebruik in de bouw bedroegen bijna €1,7 miljard, waarvan ruim de helft voor rekening komt van woningbouw.

Duurzaamheid wordt in het adviestraject breed opgevat en heeft betrekking op CO₂-emissiereductie, klimaatadaptiviteit, circulair gebruik van grondstoffen en natuurinclusief bouwen. Bij de omslag naar het gebruik van duurzame materialen is ook aandacht nodig voor gezondheidseffecten en een evenwichtig verdienvermogen binnen de bouwketen. Een materialentransitie biedt ook kansen en kan bijdragen aan de vernieuwing en werkgelegenheid binnen de keten, en daarnaast aan beschikbaarheid van producten en (geopolitieke) onafhankelijkheid.

In de voorbereiding is gesproken met Chris Kuijpers en Jan van Beuningen, respectievelijk DG Volkshuisvesting en Bouwen en waarnemend directeur Bouwen en Energie bij BZK. Daarnaast hebben verkennende gesprekken plaatsgevonden met verschillende deskundigen.

Vanuit de raad is een commissie samengesteld die dit advies voorbereidt met Karin Sluis (commissievoorzitter) en Jeanet van Antwerpen. De commissie wordt uitgebreid met twee externe leden: Gerard Roemers (Metabolic) en een nader te bepalen deskundige.

De raad verwacht het advies najaar 2024 uit te brengen.

Lees meer op: [Duurzaam Bouwen | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Inclusieve verduurzaming

Verwacht: tweede helft 2025

Commissievoorzitter: André van der Zande

Contactpersoon: Evert Nieuwenhuis: evert.nieuwenhuis@rli.nl

Hoe kan effectief duurzaamheidsbeleid zo worden ontwikkeld dat de samenleving in den brede daarin wordt betrokken en doelen en instrumenten zowel verbeterd als breed gedragen worden? Welke eisen stelt dat aan de verdeling van de lusten en de lasten van verduurzaming, de manier waarop afwegingen daarover worden gemaakt en hoe beleid wordt vormgegeven en uitgevoerd?

Het traject bevindt zich in de beginfase. De raad heeft de startnotitie vastgesteld en gesprekken met DG's van de betrokken departementen worden in gang gezet. Onlangs heeft de eerste vergadering van de commissie in voltallige bezetting plaatsgevonden. Besloten is voorlopig het net ruim uit te gooien en gaandeweg meer focus aan te brengen.

Naast het organiseren van expertmeetings, interviews en werkbezoeken zal de commissie ook haar oor te luister leggen bij mensen die dagelijks met deze problematiek te maken hebben. Daarom zullen we twee bijeenkomsten organiseren met 'spreidstandburgers' (burgers die zowel de systeemwereld als de leefwereld kennen, zoals opbouwwerkers of medewerkers van Fixteams) die actief betrokken zijn bij inclusieve verduurzaming. In een eerste sessie zullen we input betreffende de adviesvraag ophalen en in de tweede sessie zullen we concepten van analyse en aanbevelingen toetsen. De commissie zal in een derde bijeenkomst verantwoording afleggen over wat er met de aanbevelingen van de deelnemers is gedaan.

De raad constateert dat het nodige is gezegd en geschreven over inclusieve verduurzaming, en met name over klimaatrechtvaardigheid (WRR, 2023) en het belang van betrokkenheid van burgers (PBL, 2023). Dit advies wil daarop voortbouwen en zich vooral richten op het *hoe*: welke beleidsinstrumenten leiden tot inclusievere verduurzaming? Het richt zich daarbij op de volgende aspecten van verduurzaming: klimaat & energie, natuur & landbouw en gezonde leefomgeving & milieuvervuiling.

De commissieleden namens de Rli zijn André van der Zande (voorzitter) en Erik Verhoef. Extern commissieleden zijn Margreet van Gastel (voormalig gemeenteraads- en statenlid, voormalig wethouder en programmamanager energie voor bedrijven bij het ministerie van EZK), Reint Jan Renes (lector Psychologie voor een Duurzame Stad, Hogeschool van Amsterdam) en Katrien Termeer (hoogleraar bestuurskunde aan Wageningen University & Research).

Lees meer op: [Inclusieve verduurzaming | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

B. Informatie over uitgebrachte adviezen

Goed Gefundeerd

Gepubliceerd: 29 februari 2024

Commissievoorzitter: Jantine Kriens

Contactpersoon: Joris Stok joris.stok@rli.nl

Op verzoek van de demissionair minister van BZK hebben wij recent het advies uitgebracht over de nationale aanpak funderingsproblematiek. Het verzoek om dit advies is mede gedaan namens de demissionaire ministers van LNV en IenW.

De commissie Funderingsproblematiek bestond uit Jantine Kriens, Krijn Poppe, Niels Koeman, Yourai Mol, Bernard ter Haar en Annemieke Nijhof.

Op 8 maart 2024 stuurde de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister en staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat en de minister voor Natuur en Stikstof de kabinetsreactie op het Rli-advies 'Goed Gefundeerd' naar de Tweede Kamer. Daarmee kunnen het advies en de kabinetsreactie betrokken worden bij de (in)formatie van een nieuw kabinet.

Het kabinet benoemt, in lijn met zijn demissionaire status, dat over het door ons voorgestelde pakket van maatregelen '*nadere politieke besluitvorming moet plaatsvinden*'. Wij denken dat de vier beschreven principes in het advies en de in het advies beschreven noodzakelijke samenhang in maatregelen om te komen tot een doeltreffende aanpak daarbij houvast kunnen bieden.

Op 17 april zullen we een toelichting geven op ons advies tijdens een technische briefing voor de Vaste Kamercommissie Binnenlandse Zaken. Dit naar aanleiding van het verzoek van Tweede Kamerlid P.C. (Peter) de Groot (VVD). Aan de technische briefing zullen ook verschillende maatschappelijke organisaties deelnemen. Aanvullend zal op voorstel van Tweede Kamerlid J.M. (Jan) Paternotte (D66) ook een plenair debat plaatsvinden in de Tweede Kamer. Dat debat moet nog worden ingepland.

In de periode na publicatie is er de nodige media aandacht geweest. Naast verschillende publicaties van schrijvende media stond Radar (AVRO/Tros) met bijdrage van Jantine Kriens uitgebreid stil bij funderingsproblematiek en de noodzaak van een landelijke aanpak. Dit was aanvullend op de media aandacht op de dag van de publicatie van het advies van bijvoorbeeld NOS Nieuws en Co., BNR, EenVandaag en Hart van Nederland.

Als laatste zal Jantine Kriens het advies toelichten tijdens het landelijke congres funderingsproblematiek dat KCAF op 18 april aanstaande organiseert. Aansluitend gaat zij tijdens het congres in gesprek met Peter Boelhouwer (hoogleraar Huisvestingsystemen), Jantine Kriens (voorzitter commissie, Rli), Karsten Klein (directeur belangenbehartiging, Vereniging Eigen Huis), Bas Gieteman (Bewonerscollectief Lingewaard).

Lees meer op: <https://rli.nl/publicaties/2024/advies/goed-gefundeerd>

De uitvoering aan zet

Gepubliceerd: 19 december 2023
Commissievoorzitter: Jeanet van Antwerpen
Contactpersoon: Tim Zwanikken

Op 13 maart organiseerde de Rli een congres over het advies 'De uitvoering aan zet'. Tijdens dit druk bezochte congres spraken Huri Sahin (burgemeester Rijswijk), Evelien van Everdingen (directeur Prolander) en Jop Fackeldey (Fackwerk) over de belemmeringen die een voortvarende uitvoering binnen het fysieke domein in de weg staan.

In het tweede deel van het congres stond de hoofdaanbeveling centraal: hoe beleid en uitvoering gelijk te schakelen? Drie sprekers bogen zich over deze vraag: Heleen Aarts (Amvest), Arno Visser (Bouwend Nederland) en Jan Hendrik Dronkers (SG ministerie IenW). De bezoekers van het congres werden op ludieke wijze gestimuleerd om nieuwe contacten te leggen, opdat beleid en uitvoering elkaar daadwerkelijk ontmoeten.

Op 24 maart is de kabinetsreactie op advies verschenen. Het kabinet is de raad zeer erkentelijk voor het advies, herkent de benoemde belemmeringen en ziet het advies als een ondersteuning van de aanpak die reeds is ingezet. Het motiveert het kabinet om op de ingeslagen weg verder te gaan om belemmeringen weg te nemen bij de aanpak van opgaven in de fysieke leefomgeving.

Lees meer op: [De uitvoering aan zet Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](https://rli.nl/publicaties/2024/advies/de-uitvoering-aan-zet)